

Partnerskaber i efterbehandlede råstofgrave

**Region
Hovedstaden**

Udgivet november 2024

Forfattere: Pernille Krüger Mertz og Zenia Mølgaard Schmidt, WSP

med input fra Kathrine Stener Passarge og Louise Holm Christensen, Region Hovedstaden

En del af projektet Fremme af Natur og Samfundsværdi i Efterbehandling af Råstofgrave

Partnerskaber i efterbehandlede råstofgrave

- Fordeling af udviklings- og driftsansvar på tværs af offentlige, private og frivillige aktører

Færdig gravede råstofgrave har et stort potentiale til at blive områder der kan understøtte et rigt plante- og dyreliv og hvor rekreative aktiviteter kan udfoldes. Men det kan være en omkostningstung affære at stå alene med at idéudvikle, søge finansiering, samt drifte og pleje arealerne.

Et partnerskab på tværs af offentlige, private og frivillige aktører kan muliggøre nogle af de potentialer en færdiggravet råstofgrav har, ved at viden og ressourcer puljes. Partnerskaber er samtidig med til at sikre lokal forankring, hvor det efterbehandlede område bl.a. kan fungere som samlepunkt, hvor byens borgere og foreninger kan netværke og danne et fællesskab sammen.

I denne folder har vi indsamlet viden gennem interviews med kommuner eller andre organisationer der forvalter syv forskellige råstofgrave, hvor der er efterbehandlet til natur og rekreative aktiviteter og hvor man allerede har gjort sig mange gode erfaringer med at danne partnerskaber på tværs af en række forskellige aktører. Folderen indeholder derudover også konkrete forslag til at opbygge et partnerskab, samt fordele udviklings- og driftsansvar på tværs af offentlige og private organisationer og civilsamfundet.

Formålet med folderen er at inspirere til måder, hvorpå man kan opbygge partnerskaber og bygger på eksisterende viden og erfaringer. Yderligere opfordrer vi til, at man rækker ud til de forskellige aktører, hvis man vil vide mere om de enkelte cases.

Folderen kan anvendes af alle der skal i gang med et samarbejde eller partnerskab på tværs af offentlige, private og frivillige aktører, men er fortrinsvis målrettet kommuner og andre offentlige organisationer.

En stor tak til alle som bidrager med viden og erfaringer fra de forskellige råstofgrave.

En færdiggravet råstofgrav – hvad så?

En efterbehandlet råstofgrav bærer tydelig præg af menneskelig indblanding i landskabet – og det kan for nogle synes som et 'goldt badekar' der står tilbage efter indvinding.

Men en råstofgrav er bestemt ikke gold – snarere tværtimod. Den næringsfattige jord der er frembragt under gravning, hvor man har flyttet de øverste jordlag, giver plads til en flora og fauna som ellers har svære kår i det danske kulturlandskab.

En færdiggravet råstofgrav skaber, med sine bakker, dybe skrænter og gravesøer, et kontrastfyldt landskab, hvor kultur og natur kan forenes, hvis forvaltet rigtigt. Det der ved første øjekast skæmmes øjet, kan transformeres til et unikt landskab, hvor foreningslivet sammenkobles med naturen i et hav af forskellige muligheder og hvor nye fællesskaber kan opstå og udvikle sig.

Men sådant et samspil opstår ikke af sig selv. Det kræver ofte mange kræfter, tid, viden og ressourcer at skabe et område, hvor rekreative aktiviteter kan udfolde sig og den særlige natur der er kendetegnet for råstofgraven, får plads til at vokse.

Er arealerne ejet af kommunen eller en anden offentlig organisation, kan der være stor politisk vilje til at anvende arealerne rekreativt, men budgetterne rækker ofte ikke til det store arbejde det kræver at søge fonde, eller til den efterfølgende drift.

Partnerskaber, hvor frivillige ses som aktive medspillere, kan være en mulig løsning.

Da hvert område er unikt, findes der ikke én rigtig fremgangsmåde. Men interviews med de syv råstofgrave har vist, at der er nogle gennemgående fokusområder for, hvordan man opbygger et robust partnerskab, hvor ansvar for drift og økonomi kan fordeles med frivillige aktører. Det er disse fokuspunkter vi opsamler og beskriver her.

Partnerskaber

I publikationen *Guide til partnerskaber* af DGI et al. (2007) defineres et partnerskab som et formaliseret samarbejde mellem to eller flere ligeværdige parter, som giver mulighed for at samle ressourcer.

I et godt partnerskab er parterne ligeværdige (selvom de måske er meget forskellige og ikke nødvendigvis bidrager med lige meget til partnerskabet). Der er gensidig tillid, og parterne kommunikerer regelmæssigt. Man arbejder i det fælles projekt, samtidig med at der er rummelighed nok til, at parterne kan have deres individuelle mål for samarbejdet.

Læs mere her i Guide til Partnerskaber, https://www.sdu.dk/-/media/files/om_sdu/centre/c_isc/partnerskaber.pdf

Postkort - en beskrivelse af deltagende råstofgrave

Sådan har vi gjort

Der er udført en bred, men tidsmæssigt begrænset, desktop-research, med det formål at danne et overblik over tidligere råstofgrave, hvor man arbejder aktivt med partnerskaber.

Der har ikke været et fast antal cases i sigte, men en ambition om at udvælge projekter efter følgende parametre:

- Forskellig-artethed i forhold til samarbejdsaftaler omkring drift af natur eller drift af rekreative anlæg.
- Differentiering i initiativtager, ejerforhold, økonomiske forhold og hvilke roller henholdsvis de offentlige og de frivillige har i partnerskaberne.
- Erfaringer med forskellige grader af formaliserede samarbejder.

Syv cases blev efterfølgende udvalgt og kontaktet, hvorefter de har deltaget i et 0,5 – 1 times kvalitativ interview.

Blandt besvarelserne er der både repræsentanter fra den offentlige part og den civile part i form af f.eks. repræsentanter fra lokalråd, der har deltaget. Det er deres erfaringer, der ligger til grund for denne folder.

Derudover har WSP udarbejdet konkrete værktøjer (se bilag), der understøtter opstart af partnerskaber med henblik på fordeling af udviklings- og driftsansvar i tidligere råstofgrave.

POSTKORT FRA GRUSGRAVEN

LOKATION
Tarup-Davinde

STØRRELSE
400 ha

VI HAR TALT MED
Tarup-Davinde I/S

EJERSKAB	Tarup-Davinde I/S (bestående af Odense og Faaborg-Midtfyn Kommune)
----------	--

VISIONSPLAN	Ja. Der er udarbejdet en struktur- og helhedsplan for 2050
-------------	--

FORMALISERET AFTALE	Ja. Der arbejdes strategisk med partnerskaber på tværs af en række aktører
---------------------	--

De tidligere grusgrave ved Tarup-Davinde er i dag omdannet til en mosaik af søer, plante- og dyreliv, små skove, og shelters, forbundet af stier og tunneller. Der er mange forskellige brugsinteresser i området som f.eks. gåture, løb-, sejlad-, svømme-, fiske-, sejle, cykle- og rideaktiviteter m.m som realiseres gennem et strategisk arbejde med partnerskaber.

Målet er, at der er plads til både natur og mennesker i området. Det sker i praksis ved at inddele området i zoner, hvor nogle er reserveret til naturen og andre til områder, hvor mennesker må færdes. Det nye Fælles Mødested er netop åbnet og er skabt i samarbejde mellem partnerskaber og fonde. Partnerskaberne viste sig at være en væsentlig nøgle til at skaffe midler til det Fælles Mødested.

POSTKORT FRA GRUSGRAVEN

LOKATION
Lynghøjsøerne

STØRRELSE
96 ha

VI HAR TALT MED
Naturstyrelsen

EJERSKAB	Naturstyrelsen. Arealerne var først privat ejet, så købte Roskilde Kommune dem og overdrog dem til Naturstyrelsen
----------	---

VISIONSPLAN	Ja
-------------	----

FORMALISERET AFTALE	Ja. Der er 3 formaliserede aftaler og mange midlertidige.
---------------------	---

Lynghøjsøerne, den tidligere Svorgerslev råstofgrav, er omdannet til et bynært naturområde, bestående af tre søer, badestrande og shelters. Lynghøjsøerne har et veludviklet stinet, hvor man kan færdes til fods, på cykel og til hest.

Naturstyrelsen drifter arealerne på samme måde som de drifter alle deres arealer, hvilket bl.a. betyder at der skal være adgang for alle på alle dele af området. Det har medført at visse samarbejde ikke har kunne lade gøre, da man har ønsket at etablere anlæg som f.eks. sauna der ikke er offentlig tilgængelig.

POSTKORT FRA GRUSGRAVEN

LOKATION
Hedeland

STØRRELSE
1000 ha

VI HAR TALT MED
Hedeland I/S

EJERSKAB	Hedeland I/S (bestående af Høje Taastrup, Greve og Roskilde Kommune)
----------	--

VISIONSPLAN	Ja. Der er udarbejdet en visions- og udviklingsplan i samarbejde med Realdania
-------------	--

FORMALISERET AFTALE	Ja. Der indgås formaliserede samarbejder med en række forskellige aktører
---------------------	---

Hedeland gennemfører i princippet ikke selv aktiviteter, men skaber de rammer, som foreningerne selv kan udfylde til netop deres behov. Aktivitetsmulighederne er dog ikke begrænset til foreningerne og deres medlemmer.

Det overordnede har altid været at skabe et stort offentligt rekreativt område, hvor der er åbent året rundt og døgnet rundt. Derfor er der anlagt 20 større og mindre parkeringspladser hele vejen rundt om Hedeland, således at der aldrig vil være ret langt til det sted, som man vil besøge.

POSTKORT FRA GRUSGRAVEN

LOKATION
Ølsted Grusgrav

STØRRELSE
10 ha

VI HAR TALT MED
Ølsted Borgerforening og en administrativ konsulent af foreninger og brugsretsaftaler i Halsnæs Kommune

EJERSKAB
Halsnæs Kommune, samt en lille del der ejes af Naturstyrelsen

VISIONSPLAN
Ja. Der er udarbejdet en landskabsplan

FORMALISERET AFTALE
Ja. Der er én brugsretsaftale med Ølsted Borgerforening

Ølsted Grusgrav blev brugt til betonudvinding til den blev nedlagt i 2002. Herefter lå grusgraven hen indtil en gruppe af lokale ildsjæle besluttede sig for at give den gamle grusgrav en forvandling.

I dag er grusgraven omdannet til en naturpark med stier både rundt om og i grusgraven. Grusgraven huser madpakkehus, fugletårn, naturlegeplads, friluftscene og en parkeringsplads. Der er også shelters, bålsted, brænde og vandpost, så der kan overnattes i grusgraven.

POSTKORT FRA GRUSGRAVEN

LOKATION
Sengeløse Naturpark

STØRRELSE
14,5 ha

VI HAR TALT MED
Naturmedarbejder og parkchef i Høje-Taastrup Kommune

EJERSKAB
Høje-Taastrup Kommune

VISIONSPLAN
Ja. Der er udarbejdet en visionsplan på baggrund af en inddragelsesproces

FORMALISERET AFTALE
Nej

Kommunen erhvervede arealerne i 2021 og i gangsatte en proces med naturregistrering, borgerinddragelse og udarbejdelse af en samlende visionsplan. Projektet og aktiviteterne var en del af kommunens deltagelse i Miljøministeriets konkurrence 'Sammen om et vildere Danmark'. I udviklingen af grusgraven ønskes et hensyn til naturen og biodiversiteten, samt et hensyn til områdets beboere.

Alle kræfter er gået på at implementere de forskellige tiltag i visionsplanen og i dag er der både shelterpladser, boardwalks og MTB-spor, udover en helt særlig natur som byder på mange spændende og sjældne arter. Naturen får lov at gå sin gang i området, men der holdes særligt øje med invasive planter mens der arbejdes på en langsigtet plejeplan for området.

POSTKORT FRA GRUSGRAVEN

LOKATION

Vorup Grusgrav og Månedalen

STØRRELSE

26,5 ha

VI HAR TALT MED

Chefkonsulent i Randers Kommune, der arbejder med partnerskaber

EJERSKAB

Store dele er ejet af XL-Byg, mens resten er ejet af Randers Kommune

VISIONSPLAN

Ja. Der er udarbejdet en fælles plan for arealerne

FORMALISERET AFTALE

Ja. Der er indgået en samarbejdsaftale for partnerskabet bestående af Team Bertelsen, XL-Byg og Randers Kommune

Vorup Grusgrav og Månedalen er et område, der er delvist privatejet af XL-Byg og offentlig ejet af Randers Kommune. Der er indgået én samarbejdsaftale mellem de to aktører, samt Team Bertelsen som er et motorsportsteam, der må benytte arealerne til træning og stævner og som har været medfinansier af projektet.

Arealerne står til rådighed for byens borgere og XL-Byg har bl.a. anlagt en legeplads. Randers Kommune har stået for inddragelse af borgere og udvikling af en fælles plan for området.

POSTKORT FRA GRUSGRAVEN

LOKATION

Tjæreborg Gamle Grusgrav

STØRRELSE

29 ha

VI HAR TALT MED

Sneum-Tjæreborg Lokalråd og lokalsamfundskoordinator i Esbjerg Kommune

EJERSKAB

Esbjerg Kommune

VISIONSPLAN

Ja. Der er udarbejdet en udviklingsplan gennem et samarbejde mellem Esbjerg Kommune og lokalrådet

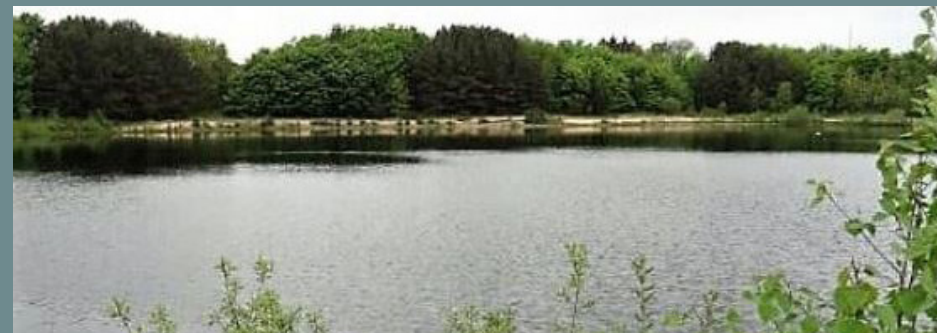
FORMALISERET AFTALE

Nej

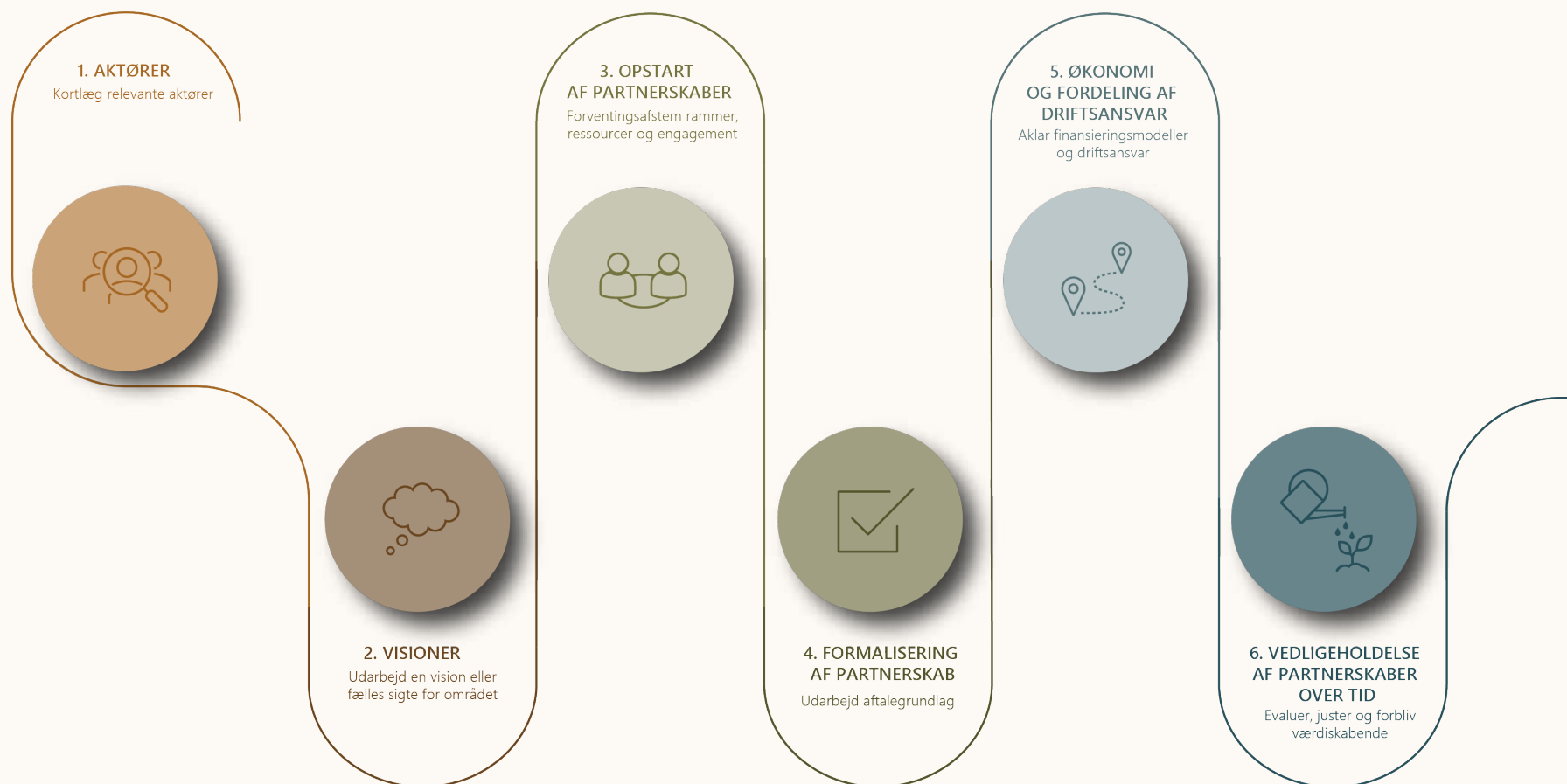
Tjæreborg Gamle Grusgrav er lavet til en landskabspark med søer, lysåbne arealer og skovprægede skrænter, der er forbundet med stier, der leder rundt i området.

Sneum-Tjæreborg lokalråd har været den drivende kraft i at få realiseret ønsker og drømme for området, hvor de har søgt og fået fondsmidler til anlæg og bygninger som f.eks. madpakkehus og shelters. Lokalrådet står for arrangementer i området og udarbejder informationsmateriale, mens kommunen står for drift af naturarealer og bygninger.

Visuel procesoversigt

Nedenstående procesoversigt viser 6 trin, der er vigtige for opbygning af robuste partnerskaber. De enkelte temaer er udpeget på baggrund af indsamlede erfaringer. På de følgende sider gennemgås hvert trin med anbefalinger til hvad man skal være opmærksom på og med en tilhørende case der belyser et særligt perspektiv.

Procesoversigten er en bearbejdning af forhandlingsværktøjet Gensidige Gevinster udviklet af Miriam Jensen i forbindelse med hendes PhD i WSP.

1. Hvilke aktører er relevante at tage fat i?

Der er en række aktører, der er relevante, når et partnerskab skal opstartes. Hvis man ikke allerede er i kontakt med nogle konkrete foreninger eller lokalråd, kan processen igangsættes ved at kortlægge de aktører, som kan have glæde af et indgå i et partnerskab. En aktørkortlægning bidrager til refleksion og kan være med til at belyse de aktører, som er mindre åbenlyse at kontakte.

En aktørkortlægning kan udføres på mange forskellige måder. Man kan f.eks. anvende en traditionel interessantanalysemodel eller man kan kortlægge aktører ud fra interesser og relationer som grupperes efter forskellige tematikker. Kortlægningen kan kvalificeres af kollegaer i kommunen, lokalråd og andre foreninger i området. Det er ikke sikkert, at alle aktører er lige relevante i starten, men med en aktørkortlægning sikrer man et overblik og reducerer risikoen for at have glemt nogen. Aktørkortlægningen bør opdateres jævnligt.

I Bilag 1 kommer vi med forslag til, hvordan man opstarter en aktørkortlægning.

I de forskellige grusgrave, vi har interviewet, danner man ofte partnerskaber med veletablerede foreninger som ride-, mountainbike-, og løbeklubber. Dem kalder vi for de åbenlyse aktører. Men der dannes også partnerskaber med de mindre åbenlyse aktører som f.eks. psykiske sårbare og personer uden for arbejdsmarkedet. Begge former for aktører har noget særligt, de kan bidrage ind med i det samlede fællesskab.

De åbenlyse aktører

De åbenlyse aktører er dem, som har en 'åbenlys' aktie i området. Det kan være mountainbike- eller rideklubber, som let kan se en gevinst i området, hvis de kan få lov til at etablere stisystemer, der kan understøtte deres aktiviteter. Det kan også være lokale borgerforeninger, som let kan se hvordan området kan bruges til at understøtte byens fællesskaber. Andre eksempler på åbenlyse aktører er spejdere, lokale roklubber, vinterbadeklubber mv.

De mindre-åbenlyse aktører

De mindre-åbenlyse aktører er dem, som man ikke umiddelbart tænker på, når man tænker inddragelse. Det er de aktører hvis aktie i området ikke lader sig se ved første øjekast. De mindre-åbenlyse aktører kan f.eks. være personer uden for arbejdsmarkedet, flexjobbere, psykisk sårbare, eller det kan være Dansk Handicap Forbund. Det kan skabe stor værdi, både for området og for dem, at man aktivt arbejder med at inddrage de mindre-åbenlyse aktører.

Case: Samarbejde med jobcenter

I Roskilde ved Lynghøjsøerne har Naturstyrelsen et samarbejde med jobcenteret, der stiller med en projektleder og et hold af 5-10 faste folk, der er uden for arbejdsmarkedet. Gruppen har deres hverdagsgang i området, hvor de beskæftiger sig med at plante træer, laver småprojekter de selv initierer, kløve brænde til områdets bålpladser og holde arealerne rene. Ligeledes har man i Tarup-Davinde indgået et partnerskab med voksne udviklingshæmmede som fungerer som skovhjælper, der bl.a. hjælper med at pleje arealerne, kløve brænde, rydde buske mv.

2. Visioner og fællessigte

I mange af de råstofgrave, vi har snakket med, gør de brug af en visionsplan eller en kernefortælling, som er med til at danne en samlet ramme for kommune, foreninger og borgere. Visionsplanerne nævnes som et vigtigt tiltag, der bidrager til at skabe en fælles identitet og en realistisk retning for området.

Visionerne er ofte lavet i samarbejde med de involverede parter med indarbejdelse af input fra brede borgerinddragelsesforløb.

I Bilag 2 finder du forslag til, hvordan du faciliterer en workshop, hvor borgere, frivillige og andre aktører kan komme med input til en fælles vision for området.

Partnerskaber som bygger på fælles mål, har større sandsynlighed for at realisere potentialer og få succes. Fælles for de visionsplaner, vi har læst igennem, er at der er nogle gennemgående tematikker, som er med til at danne rammerne for partnerskabet:

Fællesskaber og friluftsliv: Der er fokus på, at der skal være plads til alle og alle skal kunne trives i området. Der skal være plads til aktiviteter med høj puls og de mere rolige af slagsen.

Zonering, som skaber balance mellem beskyttelse og benyttelse af naturen: For at skabe plads til natur og menneskelig aktivitet arbejdes der med inddeling af arealet i forskellige zoner, der understøtter en balance mellem benyttelse og beskyttelse, samt en vis funktionsopdeling mellem de svært forenelige aktiviteter.

Designguides og -principper: Der skitseres en række virkemidler, designguides og principper for bl.a. at sikre en skarp visuel profil, skabe nye forbindelse på tværs af landskabet og sikre synlighed og genkendelighed for og i området. Ofte er det et krav, at bygninger og anlæg skal designes således, at de understøtter et stærkt visuelt udtryk i landskabet. Designguides for beplantning, der understøtter den unikke natur, samt bidrager til at skabe 'rum' i landskabet er ofte også vigtige elementer.

Case: Masterplan for Sengeløse Grusgrav

I 2021 overtog Høje-Taastrup Kommune Sengeløse Grusgrav, som havde stået hen siden 2013. Der var et stort ønske om at udvikle arealerne til glæde for lokalsamfundet, samtidig med at man passede på den natur, der havde udviklet sig siden råstofindvindingen ophørte.

Man inviterede til VILD borgerinddragelse, hvor dagens program bl.a. stod på 'grusgravbingo', 'pluk en buket', fotokonkurrence, skumfidusser over bål, naturformidling og mulighed for at give sin mening til kende. Inputs fra dagen blev indarbejdet i en samlet masterplan for området.

Kommunen satte derefter alle kræfter ind på at søge et EU Horizon 2020 projekt, som desværre ikke gik igennem. Det har betydet at realiseringen af visionerne fra Masterplanen i en overgang gik i stå. I dag arbejder kommunen med at implementere de forskellige tiltag i visionsplanen.

3. Opstart af partnerskaber

Fælles for de fleste af de adspurgte råstofgrave er, at de bygger på stærke gensidige partnerskaber med klare veldefinerede rammer, samt at samarbejdet skaber en reel værdi for de involverede.

Oftest er partnerskaber opstået i det små. Det er startet med et enkelt samarbejde f.eks. mellem en rideklub og en kommune, som så har vokset sig større, og over tid er flere forskellige foreninger kommet til.

Den indledende kontakt er vigtig, og det bære frugt at være sig værtskabet bevidst og investere tid og kræfter i den tidlige dialog. Det kan f.eks. være ved at inviterer til bålkafe eller en vandring rundt i grusgraven. De uformelle rammer fremmer tillid og ideudvikling. Senere bliver der behov for at være mere konkrete.

I Bilag 3 har vi udarbejdet et dialoghjul, der kan anvendes til at afstemme partnernes engagement, forventninger og ressourcer, samt belyse hvilke værdier de hver især ser i området.

Robuste og sårbare partnerskaber

Nogle partnerskaber er mere robuste end andre, og det kan være en fordel at være opmærksom på, hvad der udgør et robust og et sårbart partnerskab for at sikre et vellykket samarbejde.

Det robuste partnerskab bygger på gensidighed, villighed, motivation, tillid og fælles mål, hvor man forpligter sig til hinanden og ser sig selv som ligeværdige i opgaveløsningen. Oftest bliver et partnerskab mere robust, hvis den frivillige aktør har foreningsgjort sig og har nedsat en bestyrelse. Det kan også gøre det lettere at søge midler.

Det sårbare partnerskab er ét, hvor parterne ikke har forventningsafstemt og der ikke er sat klare rammer for, hvad parterne hver især skal byde ind med og deres ansvarsområder. Et partnerskab kan også være mere skrøbeligt, hvis det indgås med foreninger, hvor der er en lille bestyrelse, få medlemmer og som er relativt nyopstartet. Et samarbejde, hvor det er enkelte foreninger eller aktører, som ønsker at etablere en tidsbegrænset aktivitet eller en aktivitet, som kun er lukrativt for en eksklusiv gruppe, kan også gøre samarbejdet meget omkostningstungt i forhold til det output, man får ud af partnerskabet.

Case: Strategiske partnerskaber i Tarup-Davinde

I Tarup-Davinde arbejder man strategisk med partnerskaber og som en del af dette har man kigget ind i egen organisation for at se, hvilke kulturændringer der har været nødvendige at igangsætte for bedre at kunne understøtte et samarbejde med civilsamfundet.

Det betyder, at man er gået fra en klassisk forvaltningsrolle, hvor borgere bliver mødt med 'skal, kan og må' til at se borgeren som en aktiv medspiller, der bidrager til udvikling og drift af natur og fritidsområdet.

Her gør man brug af borgernes viden og kompetencer i udvikling og drift af Tarup-Davindes arealer. Borgerhenvendelser om nye idéer og drømme bliver anset som anledning til at opstarte en dialog, der ofte bliver startskuddet til at etablere partnerskaber, hvor drømme og ønsker for området realiseres.

4. Formalisering af partnerskab og aftalegrundlag

Indgåelse af partnerskabsaftaler forudsætter, at man har forventningsafstemt og er blevet enige om nogle klare retningslinjer for samarbejdet. Det kan være en tidskrævende proces, men tiden er givet godt ud, da et gennemarbejdet aftalegrundlag bidrager til at reducere vanskeligheder, misforståelser og konflikter, da aftalegrundlaget fungerer som rettesnor for uoverensstemmelser eller forventningsbrud.

Der er derudover andre fordele ved et gennemarbejdet aftalegrundlag. Det kan bruges til at skærpe formidling og kommunikation omkring den gældende aktivitet og danne grobund for politisk og organisatorisk forankring, som er vigtig for synliggørelse og vedvarende tilføring af ressourcer.

Bilag 4 giver inspiration til, hvilke forhold der kan være relevante at skrive ind i et aftalegrundlag. Forholdene er baseret på konkrete aftalekontrakter fra de interviewede råstofgrave.

Forskellige samarbejder kræver forskellige aftalegrundlag

Aftalegrundlag kan være forskellige alt efter, hvilken aktivitet aftalen omhandler. Der kan f.eks. være ét aftalegrundlag for rekreative aktiviteter og ét for græsningsaftaler. Oftest er det en del af aftalegrundlaget, at foreningerne selv søger finansiering, nødvendige byggetilladelser og selv står for drift af faciliteterne, hvor kommunen bidrager med viden og dialog i processen.

Aftalegrundlag bør sammentænkes med andre planer som f.eks. lokalplaner og naturplejeplaner, således at der er overensstemmelse. Samtidig bør det være faste medarbejdere i kommunen, som har det samlede overblik over aftaler for området, hvad de indeholder og sikrer, at der er synergi med de politiske retningslinjer, ny lovgivning og at aftalerne er opdateret ift. de behov brugerne efterspørger.

Samtidig bør aftaleforholdene beskrive, hvad der sker med anlæggene, når aftalen ophører. Fælles for aftalegrundlagene i de forskellige råstofgrave er, at arealerne skal genetableres, som da man overtog arealerne, når samarbejdet ophører.

Case: Justering i brugsretsaf tale kan være afgørende for samarbejde

I Ølsted Grusgrav har den lokale borgerforening haft ene brugsret til arealerne, hvor de bl.a. har søgt og fået midler til forskellige faciliteter såsom naturlegeplads, friluftsscene, og madpakkehus. Det var borgerforeningen, der alene stod for drift af faciliteterne, men arealerne er offentlig tilgængelige og anvendes bredt af lokalsamfund og af skoler og dagtilbud fra et større opland.

Men da der opleves en del hærværk i området, viste aftalegrundlaget sig ikke at være tilstrækkelig, da borgerforeningens økonomi ikke rækker til at dække for skaderne. Borgerforeningen er forsikret. Men forsikringen dækker bl.a. ikke for hærværk af naturlegepladsen.

En justering af den oprindelige brugsretsaf tale var derfor nødvendig for det videre samarbejde. Der er nu lavet en ny brugsretsaf tale med ændrede forhold, hvor legepladsen er overgået til Halsnæs Kommune, som nu drifter og inspicerer den. Borgerforeningen drifter fortsat mange af de andre faciliteter. Casen viser, at det er vigtigt at genbesøge aftaler, så de tilpasses nuværende behov.

5. Økonomi og fordeling af driftsansvar

Faktorer som økonomi og ressourcer, eksempelvis frivillige kræfter eller drift af arealerne, viser sig ofte afgørende for om projekter og partnerskaber fungerer. Samtidig kan en manglende økonomi og fordelingen af driftsansvar blive skyld i en forskudt tidsplan.

Økonomi

Når der tales økonomi, er der to budgetter: etablering og drift. Det er vigtigt at holde sig for øje i dialogen om finansieringsmodellerne for projektet. Det er ofte muligt at søge fondsmidler til etableringen, mens økonomi til drift kræver sikkerhed for mere vedvarende indtægter. Derudover er der ikke mange fonde, der yder støtte til driftbudgetter.

Der er mange modeller for finansiering. Det mest almindelige er, at medlemmer betaler et fast beløb gennem deres medlemskontingenter eller ved udlejning af arealer og faciliteter.

I Bilag 5 finder du inspiration til nye måder at fordele økonomi og drift i partnerskaber.

I nogle råstofgrave er foreningerne i høj grad med i fondssøgningen og økonomi til anlæg, mod at f.eks. kommunen påtager sig ansvaret for den efterfølgende drift, da det kan være svært for foreninger at påtage sig driften og vedligeholdelsen af store arealer eller bygninger.

Drift

Drift kan handle om naturpleje, at holde området rent og pænt samt at vedligeholde faciliteter. Det kan være timetungt og dyrt for f.eks. en kommune at facilitere et stort rekreativt naturareal som en tidligere råstofgrav ofte er. Derfor er der ofte interesse i at inddrage foreninger eller private i driften på forskellig vis. Ved Lynghøjsøerne samarbejder Naturstyrelsen med det lokale jobcenter og i Hedeland er tre lokale landmænd igang med at blive uddannet til naturmænd, der skal pleje arealerne.

Case: Ønske om fordelingsnøgle i Esbjerg

I Tjæreborg Gamle Grusgrav nær Esbjerg ville lokalrådet gerne aftale en økonomisk fordelingsnøgle med kommunen forud for fondsansøgninger.

De mødte dog den udfordring, at det blev et spil om "hvem der lægger ud" først.

Kommune vil først yde tilskud, når fondene har givet penge, og fondene er mere villige til at tildele penge, når frivillige i ansøgningen kan skrive, at kommunen har givet tilskud eller at kommunen yder tilskud efter en fordelingsnøgle (x-antal kroner pr. givet fondskrone).

Lokalrådet lykkedes dog med at hente fondsmidler hjem først og derefter støttede kommunen også med midler.

6. Vedligeholdelse af partnerskaber over tid

Et partnerskab er en dynamisk proces, der konstant er under forandring, står til forhandling og som skal vedligeholdes over tid. Motivation og momentum for samarbejdet kan være dalende som tiden går, hvis ikke partnerskabet vedligeholdes og ajourføres, da det kan betyde at værdien for at indgå partnerskabet forsvinder.

Partnerskaber kræver ligeledes, at man er vedvarende opmærksom på gensidig information og kommunikation, som er nødvendig for at drive partnerskabet frem og undgår potentielle konflikter.

I Bilag 6 finder du forslag til proces for evaluering og tilpasning af partnerskabet.

I Tarup-Davinde vedligeholder man partnerskaber ved at holde en årlig fest, hvor de strategisk sætter de forskellige foreninger sammen, der hvor man ser et behov for at erfaringsudveksle. Samtidig prioriterer de højt at få markeret eller fejret når projekter lykkes eller gode arrangementer løber af stablen. I samarbejde med partnerskaberne og en række fonde er et 'Fælles Mødested' skabt i en transformeret landbrugsejendom. Det er et unikt mødested - en moderne fortolkning af en bålhytte, hvor fællesskaberne udvikles og nye opstår over tid.

I Hedeland afholdes foreningsmøder, hvor alle foreninger inviteres ind. Her faciliterer Hedeland en dialog ift. om der er nogle steder, hvor der kunne være gavn af et større samarbejde eller hvis der er konflikter aktørerne imellem.

I Ølsted Grusgrav inviteres den lokale borgerforening, der som den eneste har brugsretten til området, årligt til en 20 min. præsentation for kommunens udvalgsråd. Her har borgerforeningen mulighed for at vende det, der rør sig og eventuelle problematikker kan italesættes. Det er dog ikke altid nok, at den frivillige forening får taletid. For at partnerskabet skal kunne fungere over tid er det vigtigt, at foreningen føler, at den anden part rent faktisk også er lydhør for de udfordringer, der opleves i partnerskabet.

Case: Årlig fest i Tarup-Davinde

I Tarup-Davinde inviteres alle frivillige til en årlig fest. Her blander Tarup-Davinde de frivillige således, der kan dannes relationer på tværs af partnerskaber og man får mulighed for at udveksle viden og erfaringer. Dette har vist sig nyttigt i forbindelse med løsning af udfordringer inden de bliver til konflikter.

Derudover afholder Tarup-Davinde I/S hvert andet år Tarup-Davinde Dagen, hvor selskabet inviterer områdets brugere til en dag, hvor de viser og fortæller om deres brug af området. Det er et arrangement, som besøges af op imod 2000 gæster pr. gang. Her har partnerskaberne også mulighed for at bevæge sig rundt til hinandens stande og få en snak og danne relationer.

Det er blevet tydeligt for Tarup-Davinde, at det også er vigtigt at få partnerskaberne (de små fællesskaber) til at se sig som en del af det store fællesskab (alle brugerne i Tarup-Davinde området). Derfor kræves det at aktiviteter planlægges og koordineres med respekt for hinanden.

Bilagsoversigt

Bilag 1: Aktørkortlægning

Bilag 2: Samskabelse – input til fælles vision

Bilag 3: Dialoghjul

Bilag 4: Aftalegrundlag

Bilag 5: Økonomi og fordeling af driftsansvar

Bilag 6: Evaluering af partnerskaber

Bilag 1: Aktørkortlægning

Ved at visualisere aktørernes stedslige forankring, enten ved at sætte dem ind på et kort eller tegne, hvordan de enkelte aktører hver især anvender forskellige områder i råstofgraven, fremmes nye måde at se relationer og synergier på. Nedenstående er et eksempel på aktørkortlægning udarbejdet for Høbjerg Grusgrav som en del af projektet Fremme af Natur og samfundsværdi i råstofgrave.

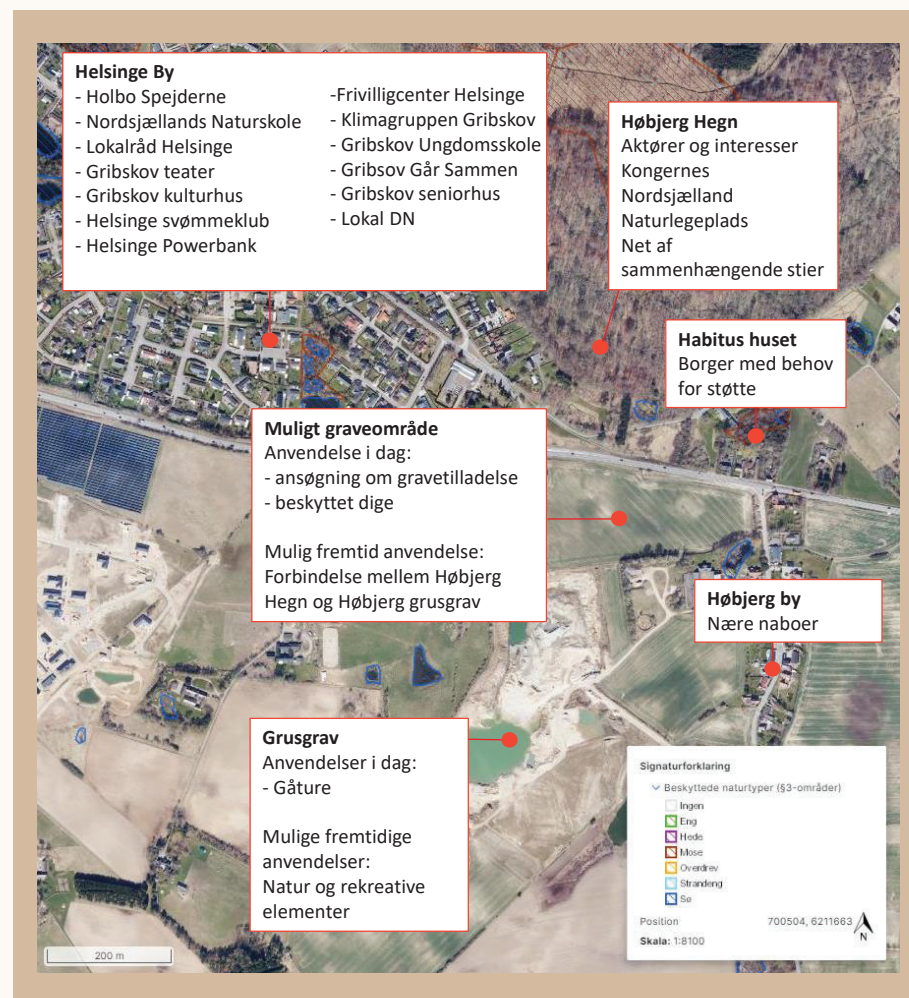
Sådan gør du:

Har du kun lille tid til at kortlægge områdets aktører, er det første skridt at brainstorme. Måske ved du allerede, hvem der bruger området i dag. Derefter vil en simpel google-søgning være en stor hjælp. Tag fat i kollegaer og spar med dem. Måske de kan komme i tanke om nogle af de mindre-åbenlyse aktører.

Har du mere tid, kan du gå i dialog med de fundne aktører, da det giver kortlægningen et ekstra lag af nuancer. Spørg indtil, hvordan deres relation til området er, hvordan bruger de området og hvilke værdier ser de. Du kan også invitere udvalgte aktører til en gåtur i råstofgraven. Det kan frembringe nye perspektiver, hvor aktørerne kan fortælle om steder, som har stor betydning for dem og hvor de ser en særlig værdi.

Videre proces:

På baggrund af din aktørkortlægning har du nu en god fornemmelse af, hvilke aktører der er har stor forankring i området, deres interesser og relation til stedet. Det gør det lettere at indkredse, hvilke aktører du med fordel kan tage fat i for at afdække muligheden for et videre samarbejde. Dernæst tager du den indledende kontakt, for at afdække muligheden for et samarbejde.

Vil du vide mere om aktørkortlægning, kan du finde yderligere inspiration her: Håndbog – Aktørkortlægning og værdiskabende klimatilpasning- nye metoder til strategisk planlægning, 2022, Aalborg Universitet, C2C CC og WSP

Bilag 2: Samskabelse - input til en fælles vision

For at sikre en værdiskabende og lokalt forankret visionsplan for området, kan det være en god idé at invitere borgere, foreninger og andre relevante aktører ind til én eller flere workshops, hvor de har mulighed for at komme med input og ønsker til arealerne. Overvej at invitere 'ambassadører' fra andre råstofgrave, som allerede har erfaringer med lignende projekter og som kan være med til at inspirere og fortælle.

Forberedelse til workshop

Hvem skal inviteres?

Overvej hvem der skal inviteres. Skal hele lokalsamfundet inviteres eller skal det være en fokuseret inddragelsesproces, hvor kun nogle få aktører deltager? Overvejelsen bør også ses i sammenhæng med de ressourcer, som det forventes at man på sigt kan investere i projektet.

Hvor skal det afholdes?

Vælg f.eks. et fælleshus eller en spejderhytte tæt på råstofgraven, som skaber en uformel stemning.

Koordinering

Opret en drejebog, hvor dagens program planlægges i detaljer.

Invitationer

Inviter de relevante parter og overvej formatet af invitationen - er det mest givende at ringe, møde dem eller sende en invitation ud? Vær gerne konkret på, hvad de kan forvente af mødet.

Under workshop

Værtskab og rammesætning

Vær værtskabet bevidst og sørg for en tillidsskabende og uformel stemning, hvor der er taletid til både de højtråbende og de mere stille deltagere.

Rammesæt dagens formål, samt hvad *I kommer til at arbejde med* og hvad *I ikke kommer til at arbejde med*. Vær også tydelig omkring forventninger til deltagerne.

Aktiviteter

Råstofgravs-vandring: at gå rundt i råstofgraven giver ofte værdifulde indtryk, et blik for konteksten og skalaen af stedet og kan skabe rammen for en uformel dialog

Tegn på kort: så bliver snakken konkret
Inspirationsbilleder: Lav en collage af forskellige aktiviteter, stemninger og faciliteter, lad deltagerne snakke om, hvilke billeder de ser mest værdi i.

Fremtidsdrømme: benyt f.eks. dialogplakaterne fra næste side.

Efter workshop

Arbejdsgruppe

Udpeg evt. en gruppe dedikerede folk til at arbejde videre med de næste skridt i processen. På den måde skabes der lokalt ejerskab fra start.

Samle op

Opsaml idéer og inputs og kategoriser under temaer som går igen som f.eks. natur, fællesskaber, læring eller formidling. Sorter ud fra hvilke idéer der er realistiske og dem som er mindre lette at realisere.

Planlæg det videre forløb

Påbegynd den fælles vision som kan understøtte igangsættelse af de forskellige aktiviteter. Overvej om der er behov for endnu en workshop. Tænk over hvordan I får præsenteret den fælles vision bedst. En visionsplan kan gøre det lettere at formidle projektet ud til andre aktører, som lokalpolitikere, fonde mv.

Dialogplakat: **Fremtidsdrømme**

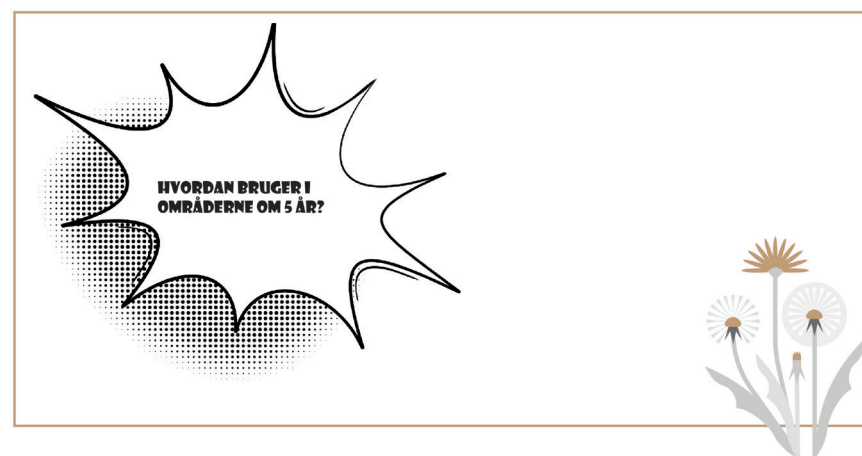
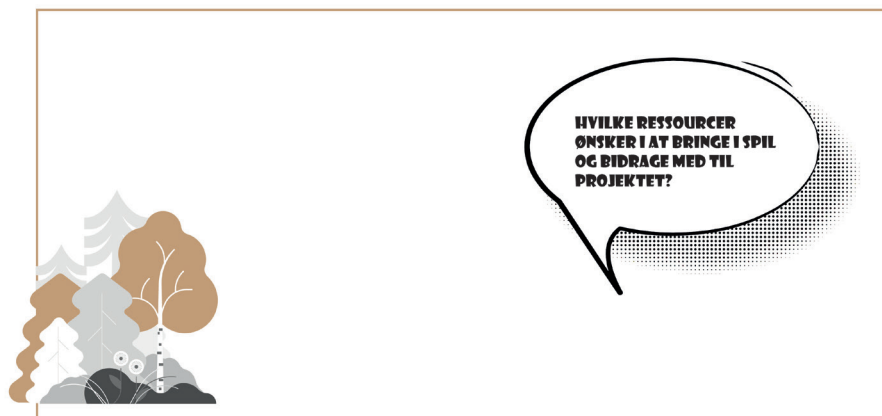
Det kan være en god idé at zoome ud og tænke langt frem tiden, når den tidlige dialog skal opstartes.

Ved at arbejde med fremtidsdrømme bliver det ofte lettere at snakke om værdier, da nutidig forhindringer og barrierer tilsidesættes.

Plakaten kan åbne op for snakken om, hvilke fælles fremtidsdrømme der kan opstå og hvordan drømmene kan realiseres.

Spørgsmålene drejer sig om ønsker til brug af arealet og ressourcer man har til rådighed, samt hvordan man forestiller sig at området ser ud efter f.eks. 10 år.

Hæng plakaten op i rummet eller læg den ud på bordene. Igangsæt dialogen omkring spørgsmålene på plakaten enten i plenum eller i mindre grupper. Opsaml inputs til sidst.

Dialogplakat: **3 spørgsmål til...**

Deltagerne kan have behov for at stille opklarende spørgsmål. Det kan være ift. hvad der er muligt lokalplansmæssigt eller ift. økonomi osv.

Print plakaten ud og skriv selv på, hvem de enkelte mennesker repræsenterer (f.eks. kommune, spejdere, lokalråd. De enkelte repræsentanter skal dog gerne selv være til stede til at besvare spørgsmålene).

Hæng plakaten op i rummet eller læg den ud på bordene. Nu skal deltagerne summe i 5 minutter over hvilke spørgsmål, de gerne vil stille. Tag en runde blandt bordene, hvor folk får mulighed for at stille spørgsmål til de relevante repræsentanter.

Bilag 3: Dialoghjul til afstemning af forventning og engagement

Dialoghjulet bruges som et værktøj til at afstemme forventninger og parternes engagement.

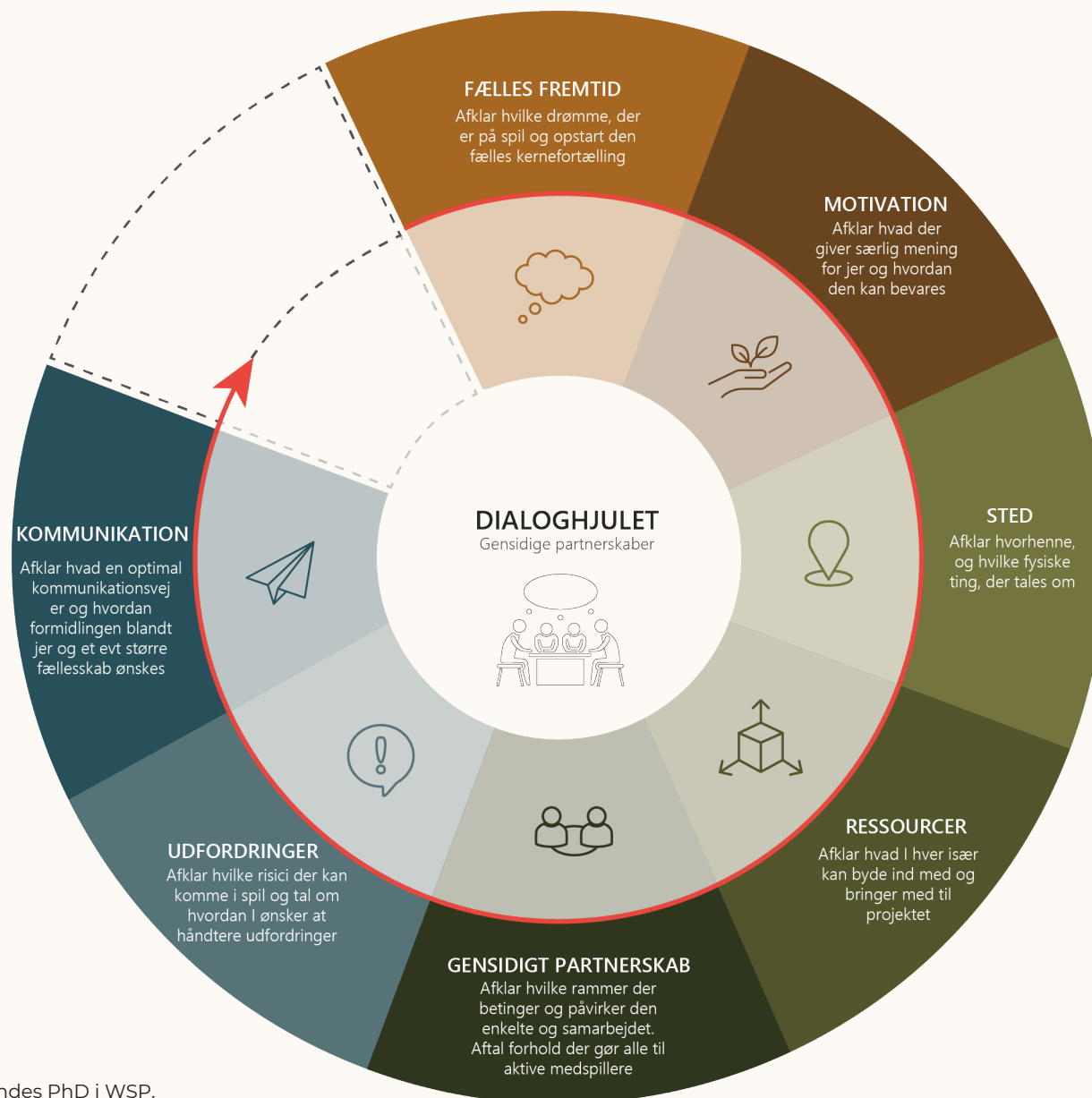
De forskellige 'oste' i dialoghjulet, består af hvert deres emne, med en tilhørende beskrivelse og spørgsmål, der understøtter en refleksiv dialog.

Pilen i hjulet viser, at dialoghjulet skal bruges i en cyklisk proces, hvor hjulet kan genbesøges flere gange i løbet af et partnerskabs levetid.

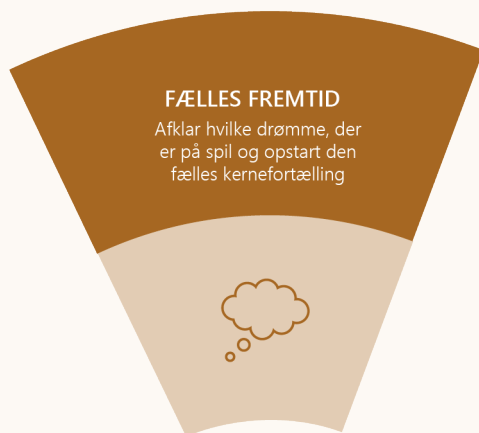
Du bruger dialoghjulet på et møde med en mindre samlet gruppe, der repræsenterer og har mandat til at tale på en større forenings eller gruppes vegne. I dialogen er det vigtigt, at man er anerkendende og nysgerrig på hinanden.

Hav materialer klar til mødet. Hav f.eks. penne nok til alle og i forskellige farver, post-its, en printet version af Dialoghjulet og folderen med spørgsmålene klar til alle. Brug visuelle virkemidler, som kort over området.

Dialoghjulet er en viderebearbejdning af forhandlingsværktøjet Gensidige Gevinster udviklet af Miriam Jensen i forbindelse med hendes PhD i WSP.

Bilag 3: Dialoghjul til afstemning af forventning og engagement

Fælles fremtid

En god start er at pejle mod fremtiden, da det kan gøre ambitioner tydeligere og gøre det lettere at se forbi nutidige forhindringer.

Prøv i samspil med områdets visionsplan, at forestille jer, hvordan en fælles fremtid kan se ud. Hvis der ikke er en visionsplan, kan I sammen skabe en kernefortælling, hvor I formulerer vision, mission og værdier, som understøtter jeres fælles ønsker for fremtidig brug af området.

Spørgsmål til refleksion:

- Hvordan ser I jer selv bruge området om 3, 5, eller 10 år?
- Hvad er der ændret i forhold til i dag?
- Hvordan er jeres projekt med til at skabe rammerne for området?

Motivation

Når man øjner en værdi for sig selv i et partnerskab, skaber det motivation og engagement. Gør det tydeligt for hinanden, hvad der giver stedet værdi i jeres øjne og hvad der er jeres motivation til at være en aktiv medspiller i området.

Spørgsmål til refleksion:

- Hvad motiverer jer i dette fælles fremtidsbillede og for at indgå i samarbejdet?
- Hvilken værdi(er) ser I, at partnerskabet kan give jer?
- Hvordan fastholdes motivation og engagement over tid?

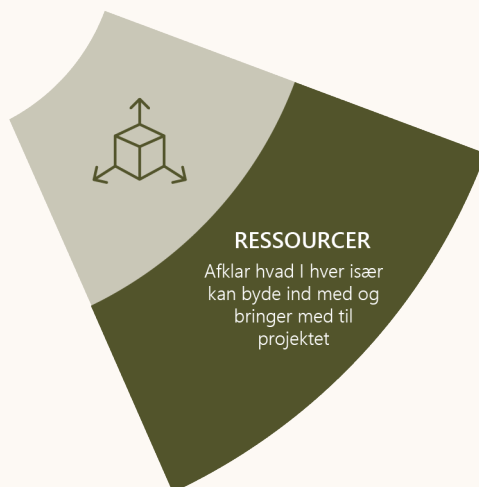

Sted

Afgræns placeringen og omfanget af det areal som er interessant i partnerskabet. Afklar hvilke dele af grusgraven, foreningen har brugsret på, når aftalen er indgået. Her er det vigtigt at få italesat, hvis der er særlige forhold der gør sig gældende i netop denne del af grusgraven. Passer projektet f.eks. ind i stillezonen og hvad med adgangsforhold og muligheden for at aflåse området?

Spørgsmål til refleksion:

- Hvilket område i grusgraven er interessant for jer?
- Hvordan spiller det sammen med områdets andre aktører (er der konfliktende interesser eller sikkerhedsspørgsmål, I skal overveje)?
- Hvilke vilkår, rammer og regler er der for brugen af området?

Ressourcer

Her handler det om at få afstemt hvad man kan byde ind med af menneskelige, økonomiske, og sociale ressourcer i partnerskabet. Vær opmærksom på at få talt om ressourcer igennem alle projektets faser fra idéudvikling, medfinansiering, fondssøgning, anlæg og drift.

Spørgsmål til refleksion:

- Hvilken tid kan og vil I lægge i projektet?
- Hvilken relevant viden og erfaringer kan bruges i partnerskabet? Det kan være erfaring med fondssøgning, etablering og drift, fagviden om jeres fritidsaktivitet mv.
- Hvilke ressourcer har I til rådighed? Det kan f.eks. være økonomiske eller netværk, man kan trække på.

Gensidigt partnerskab

Et gensidigt partnerskab bygger på at partnerne ser sig selv som ligeværdige medspillere, der begge skal bidrage, og hvor man hver især kan forvente noget af den anden part. De enkelte partners rolle kan være meget forskellige og det er netop roller og ansvar, I her skal italesætte.

Spørgsmål til refleksion:

- Hvilken forventning har I til hinanden?
- Hvordan skal rolle og ansvarsfordeling være?
- Hvilke rammer, regler og vilkår er gældende for partnerskabet?

Udfordringer

Overvej hvilke udfordringer I kan støde på jeres vej til at realisere projektet i partnerskabet. Ved at tale om potentielle udfordringer og benspænd kan man allerede i projektets opstart lave en indsats der minimere risikoen for at projektet løber af sporet.

Spørgsmål til refleksion?

- Hvilke udfordringer kan der opstå? Det kan f.eks. være udskiftning af primære personer eller at ens fondsansøgning ikke får tildelt midler.
- Hvad gør vi, hvis der opstår uoverensstemmelser?
- Hvordan kan vi minimere udfordringer og benspænd?

KOMMUNIKATION

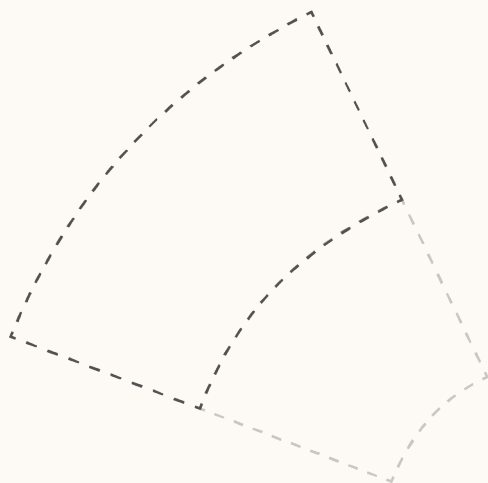
Afklar hvad en optimal kommunikationsvej er og hvordan formidlingen blandt jer og et evt større fællesskab ønskes

Kommunikation

Det kan lette den langvarige dialog, hvis I har klare aftaler om hvor og hvordan I kontakter hinanden. Et mål kan være at være grundig omkring aftaleforhold for at begge parter slipper for mange tvivlsspørgsmål og potentielle misforståelser.

Spørgsmål til refleksion

- Hvordan er den interne kommunikationsvej mellem partnerskabets parter?
- Hvilke kommunikationsplatforme aftaler I at benytte?
- Hvordan foregår kommunikationen med de øvrige brugere i området?

Indsæt selv

Stedsspecifikke forhold og prioriteringer er det, der gør steder og sociale fællesskaber unikke. Her har I muligheden for at gøre dialoghjulet til jeres eget, ved selv at tilføje et emne, der er vigtig for netop jeres partnerskab.

Spørgsmål til refleksion

-
-
-

Bilag 4 – Aftalegrundlag

Nedenstående er baseret på tre forskellige aftalegrundlag¹ for hhv. Hedeland, Tarup-Davinde og Ølsted Grusgrav.

Baggrund	Baggrund for at indgå i aftalen: <i>Med udgangspunkt i samtaler fra dialoghjulet (bilag 3) beskrives baggrund og motivation for indgåelse i partnerskabet.</i> Dokumentering, organisering og kontaktpersoner: <i>Beskriv hvordan aktiviteter skal dokumenteres, kontaktpersoner og organisering, samt kommunikationsveje.</i>	
Formål og rammer	<i>Beskriv aftalens formål og rammer for brugerens anvendelse af arealerne, samt overensstemmelse med relevante planer (lokalplaner, visionsplaner, naturplejeplaner mv).</i>	
Beskrivelse af arealer	<i>Beskriv hvilke arealer der indgås aftale omkring, samt nuværende tilstand af arealer inkl. kort og foto af arealer til brug hvis/når arealerne skal reetableres.</i>	
Brugsrettens omfang og anvendelse	<i>Beskriv omfang af og hvordan arealerne skal anvendes, samt de vilkår anvendelsen finder sted inden for, samt rammer for hvornår arealanvendelsen må ændres.</i>	
Rolleafklaring og fordeling af opgaver	Part 1 (f.eks. kommune) <i>Beskriv hvad part 1 bidrager med. F.eks. etablering og vedligehold der kræver større maskinel, udarbejdelse af informationsmateriale og kort, viden og sparring til fondssøgning.</i>	Part 2 (f.eks. mountainbikeklub) <i>Beskriv hvad part 2 bidrager med. F.eks. ansvarlig for idéer, forslag og udvikling af aktiviteter, indhentning af nødvendige tilladelser og ansøgning af medfinansiering. Udarbejdelse af vision for videre udvikling af aktiviteten, samt arbejdskraft ved tilsyn og vedligehold.</i>
	<i>Beskriv her vilkår ift. forsikring. Det kan være relevant ift. hærværk, arbejdsskade, erhvervsansvarsforsikring mv.</i>	
Risiko og forsikringer	<i>Beskriv økonomisk fordelingsnøgle, samt evt. brugsretsafgifter.</i>	
Andre brugeres benyttelse af arealerne	<i>Beskriv hvorvidt arealerne må benyttes af andre brugere og i hvilket omfang.</i>	
Forløb	<i>Beskriv aftaleperiode, tidsplan for fordeling af arbejdsopgave, samt kommunikation og evaluering mellem aftaleparterne og løbende justering af aftalegrundlag.</i>	

¹ Overstående tematikker i aftalegrundlaget skal inspirere til hvad en aftale kan indeholde og er ikke et juridisk dokument.

Bilag 5: Økonomi og fordeling af driftsansvar

Skolernes Grej Boks

I Tarup-Davinde har man dannet et partnerskab på tværs af 21 skoler og institutioner, som hver indbetaler 1.500 kr. årligt.

Pengene går til udvikling af undervisningsmateriale, grej til børn og elever, der understøtter brugen af naturen som læringsrum.

Græsningslaug

Ved græsningslaug har du mulighed for både at lave naturpleje og skabe en forretning ved afsætning af naturkødet. Græsningslauget kan kombineres med et samarbejde med f.eks. dagtilbud, hvor børnene hjælper med at tilse dyrene og institutionens køkken aftager kødet. Som det er nu, kan man søge støtte til pleje af græs og naturarealer gennem EU's landbrugsstøtte.

Den grønne ambulance

I Tarup-Davinde har man oprettet Den grønne ambulance, hvor fælles udstyr til pleje af arealerne er samlet, som de forskellige foreninger kan gøre brug af.

Den grønne ambulance finansieres gennem fonde og Tarup-Davinde I/S, der også står for drift og vedligehold af maskiner, brændstof, opladning af batterier mm.

Udsatte borgere skaber værdi i råstofgraven

Partnerskaber med udsatte borgere som f.eks. psykisk sårbare, voksne udviklingshæmmede og personer uden for arbejdsmarkedet, skaber stor værdi.

Deres opgaver er mangeartede og består bl.a. af at tømme skraldespande, reparere stier og hegn, kløve brænde til shelters, rydde buske og slå græs.

En forudsætning er at arbejdsopgaver tilpasses den enkelte borger.

Iskiosk genererer social kapital

Svogerslev lokalråd driver en iskiosk ved Lynghøjsøerne som er drevet af frivillige kræfter.

Overskuddet fra kiosken fordeler lokalrådet til byens øvrige foreninger og er med til at skabe stort lokalt engagement.

Kiosken har, udover den økonomiske indtjening, fået en vigtig social og netværksdannende karakter for byens borgere.

Partnerskaber med virksomheder

I Vorup Grusgrav er der indgået et partnerskab mellem XL-Byg og Team Bertelsen og Randers Kommune, som sammen har finansieret projekter i grusgraven. Virksomhedernes motivation har været at kunne promovere, at man som virksomhed støtter friluftslivet i lokalsamfundet.

Det har givet stor mediebevågenhed, hvor partnerskabet altid nævnes og har skabt stor succes for aktivitet i grusgraven.

Bilag 6: Evaluering og handleplan

Genbesøg dialoghjulet (bilag 4) og tilret de ændringer der er kommet til siden partnerskabets opstart. I nedenstående summeres hovedpointer fra dialoghjulet og der igangsættes en handleplan.

Hvad lykkedes vi med?

Overvej hvad det er der gør, at I lykkedes, har I ekstra ressourcer, er der noget der fungerer bedre end ventet...

Hvor støder vi på udfordringer?

Overvej hvorvidt der er handlerum, er der mangel på ressourcer, er det lovgivning der spænder ben...

Hvilke tiltag kan vi igangsætte for at komme videre?

Overvej hvilke muligheder I selv har og hvordan I stiller jer bedst...

Næste skridt

Hvornår igangsættes de?

Hvad er der brug for i forhold til at komme videre?
